

Tomáš
Drábek

Hudebníkem

U ČS. KAVALERIE V RUSKU

Hudebníkem

U ČS. KAVALERIE V RUSKU

Tomáš Drábek

Hudebníkem

U ČS. KAVALERIE V RUSKU

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Tomáš Drábek, 2022

Photos © archiv rodiny Prokopcových, sbírka ČsOL, sbírka Tomáše Drábka, sbírka Alexandra Hejla, sbírka Jiřího Charfreitaga, sbírka Jednoty ČsOL Mladá Boleslav, sbírka Muzea Mladoboleslavska, sbírka Náprstkova muzea, sbírka Tomáše Pilvouska, Josef Pulkrab

Czech Edition © Československá obec legionářská, Nakladatelství Epoque, Praha 2022

ISBN 978-80-278-1170-0 (PDF)

OBSAH

PŘEDMLUVA 6—7

ÚVODNÍ SLOVO 8—10

ČESKOSLOVENSKÁ LEGIE V RUSKU 12—23

PAMĚTI ALOISE SEMERÁDA 24—62

Pár slov úvodem

Mé paměti

ŽIVOTOPIS AUTORA 64—78

PŘEHLED HISTORIE 1. ČS. JÍZDNÍHO PLUKU

„JANA JISKRY Z BRANDÝSA“ V LETECH 1918—1920 80—117

První jízdní oddíly v čs. vojsku

Počáteční organizační práce

Účast 1. eskadrony v bojích do konce roku 1918

Účast 2. eskadrony v bojích do konce roku 1918

Účast 3. eskadrony v bojích do konce roku 1918

Reorganizační práce v pluku a pobyt v zápolí

Pluk během období strážní služby a protipartyzánských operací

Postupná evakuace na východ

Pobyt ve Vladivostoku a cesta do vlasti

Unifikace a konec anabáze

ČESKOSLOVENŠTÍ LEGIONÁŘI V RUSKU A HUDBA 118—137

Plukovní hudby

Hudba 1. čs. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“

Hudební kroužky

Hudební tělesa Informačně-osvětového odboru

SEZNAM ZDROJŮ 138—143

literárně zpracovaný deník Aloise Semeráda nás přenáší do těch kapitol našich národních dějin, které se tvořily před více než 100 lety a jejichž hlavními aktéry byli dobrovolníci československého zahraničního vojska – legionáři. Odraz válečné zkušenosti legionářů byl zvěčněn v celé řadě publikací, mimo jiné i díky usilovné práci Československé obce legionářské, jejíž ediční řada pamětí dnes čítá přes desítku titulů a i nadále se rozšiřuje. A přesto jsou zde předkládané paměti v lecčems unikátní. Pohled válečného veterána čs. legií Aloise Semeráda nám poskytuje pohled vášnivého muzikanta, u něhož se spojilo vědomí pro národní povinnost s hlubokou oddaností hudbě.

V drtivé většině válečné literatury jsou do popředí kladeny události, zkušenosti a skutky ryze bojového charakteru, které mnohdy zastíňují elementární skutečnost, že i muži té doby byli obyčejní lidé, kteří se snažili nalézt způsoby, jak alespoň na chvíli zapomenout na okolní svět ponořený do krvavého válečného konfliktu. Alois Semerád tak činil pomocí hudby.

Významné téma, které tato publikace dále poodkrývá, a jemuž v soudobé literatuře není věnován dostatečný prostor, je tradice útvarových hudebních těles. A to i přesto, že je v českých a slovenských vojenských dějinách velmi bohatá a uchovala se do dnešních dní, mimo jiné i do současných ozbrojených sil Armády České republiky. Za o to cennější skutečnost je možné považovat fakt, že Alois Semerád stál u zrodu hudby pro jízdní útvary, ať už v Československém vojsku na Rusi, tak v unifikované armádě nově vzniklé Československé republiky. Proto je kniha důležitým přínosem k této problematice a doprovodné kapitoly vhodně dotvářejí osobní svědectví Aloise Semeráda.

Zachování kolektivní paměti českého národa jakoukoli formou je stěžejním posláním Československé obce legionářské. Deníkové zápisy aktérů první i druhé světové války nám nepřináší pouze pohled na život v době válečného konfliktu. Jsou pro nás mementem a upozorněním toho, abychom se poučili a dokázali se přenášet přes jakékoli překážky bez násilí, lži, ale s pochopením a tolerancí jeden k druhému.

Závěrem bych touto cestou chtěl vyjádřit poděkování a obdiv za práci editoru vzpomínek br. Tomáši Drábkovi a všem těm, kteří oddaně přispěli k vydání této knihy.

Ing. Tomáš Pilvousek, Ph.D.

místopředseda Československé obce legionářské

Paměti československého legionáře v Rusku Aloise Semeráda jsou velice zajímavým svědectvím, přibližujícím čtenáři období prvního československého odboje v průběhu první světové války. Jedná se o cenný příspěvek k dějinám naší moderní státnosti.

Mezi vydávanými deníky a paměťmi legionářů se jedná o poměrně ojedinelé dílo. Alois Semerád totiž nesloužil u řadové bojové jednotky, nýbrž u hudebního oddílu 1. čs. jízdního pluku. Přináší tedy poněkud odlišný pohled na „legionářskou zkušenost“.

Autor ve svých pamětech popisuje svůj rodinný a profesní život, službu v rakousko-uherské armádě, následné zjetí a dobrovolný vstup do československého vojska, se kterým se vrátil do vlasti, za jejíž osvobození nasazoval dobrovolně život. Nevyhýbá se ani kontroverzním tématům, popisování negativních zkušeností či hodnocení lidí, se kterými se během svého života setkal. Přináší tedy vzácné subjektivní svědectví o době, ve které žil.

Co se samotných pamětí týče, k vydání byl připraven původní text sepsaný Aloisem Semerádem v roce 1967. Jedná se o strojopis uložený v rodinném archivu autorových potomků. Pro vydání byl text ponechán v (pokud možno) původní formě. A to i navzdory občasné krkolomné větné stavbě, nesouvislým souvětím atd. Snahou editora bylo zachovat pamětem jejich autentičnost. Opraveny byly během edičních prací pouze pravopisné chyby a zjevné překlepy. V případě místopisných názvů byly údaje přepsány dle současně platného pravopisu (autor v pamětech používá zkomolené varianty jako např. „*Qvebeck*“ či „*Kukshaven*“).

Text byl rovněž doplněn poznámkami pod čarou, které vysvětlují archaické výrazy, rusismy, germanismy, vojenský slang atd. V několika případech jsou v poznámkách pod čarou uvedeny historické souvislosti, které slouží k lepšímu pochopení či doplnění textu.

Ačkoliv je obsah pamětí velmi zajímavý, text bohužel není příliš rozsáhlý. Autor většinu věcí popisuje velice stručně. Některé zajímavé úseky života jsou dokonce zcela vynechány. Paměti tak byly k vydání doplněny několika kapitolami, jejichž cílem je dotvoření ucelenějšího pohledu na danou problematiku. Pro lepší orientaci ve vzpomínkách byla sepsána stručná kapitola pojednávající o dějinách československé legie v Rusku v letech 1914–1920. V krátké kapitole je rovněž shrnut život autora, přičemž je pozornost věnována především věcem, o kterých se Alois Semerád v pamětech nezmiňuje. Další kapitola přibližuje čtenáři dějiny 1. čs. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“ od založení do příjezdu do Československa v roce 1920. Poslední z doplňujících textů pojednává o hudebních tělesech československých legionářů v Rusku.

Editor pamětí by rád poděkoval všem, kteří mu poskytli cenné historické materiály či jinak pomohli při tvorbě publikace. Především vnuče

Aloise Semeráda Daně Prokopcové s manželem Pavlem Prokopcem. Poděkování rovněž patří dvěma dalším vnučkám – Zuzaně Náhlíkové a Jitce Poslové s rodinami. Dále Petru Čížkovi, Ivanu Fuksovi, Alexanderu Hejlovi, Jiřímu Charfreitagovi, Evě Jarošové, Vlastimilu Křišťanovi, Zuzaně Palové, Bernardu Panušovi, Tomáši Pilvouskovi, Josefu Pulkrabovi, Michalu Rakovi a Michaele Tydlitátové.

ČESKOSLOVENSKÁ LEGIE V RUSKU

V době vypuknutí první světové války byly České země součástí velkého nadnárodního státního celku – Rakouska-Uherska. Veškeré snahy v předchozích letech o zlepšení špatné pozice českého národa v rámci monarchie selhávaly zejména z důvodu nevíle německého obyvatelstva. Mnoho Čechů se tedy rozhodlo k emigraci. Jedním z důvodů byl již zmiňovaný politický útlak, druhým byla třeba možnost vyšších výdělků v zahraničí. Češi a Slováci se stěhovali zejména do Francie, USA a Ruska. V těchto zemích poté tvořili často celé krajanské komunity nebo se alespoň sdružovali ve spolcích nejrůznějšího ražení (od kulturních po tělovýchovné).

V Rusku žilo před první světovou válkou přibližně 100 000 Čechů a Slováků. Motivací k emigraci do Ruska bylo zejména slavjanofilství a možnost uplatnit odborné kvalifikace na nejrůznějších prestižních pracovních pozicích. Největší krajanská komunita se utvořila po roce 1867 na ukrajinské Volyni. Kromě ní se krajané nacházeli prakticky ve všech městech evropské části Ruska.

Loajalita těchto imigrantů carskému režimu byla poměrně vysoká. Po vypuknutí první světové války 28. července 1914 se tak dle očekávání drtivá většina z nich postavila na stranu Ruska a dalších dohodových států.

Ti nejdůležitější z nich odložili stranou svá občanská zaměstnání a rozhodli se bojovat se zbraní v ruce za svobodu svého národa. Velkou výhodou těmto dobrovolníkům skýtala skutečnost, že se hlavním představitelům krajanského hnutí na Rusi podařilo po audienci u cara Mikuláše II. prosadit vytvoření československé dobrovolnické jednotky v rámci ruské armády. Tou se stala Česká družina, která se začala formovat v Kyjevě již v srpnu 1914.

Do ní se začali sjíždět dobrovolníci z celého Ruska. Nakonec Družina dosáhla síly asi jednoho praporu (tj. přibližně 770 mužů, kterým se později začalo říkat starodružiníci). Dobrovolci prodělali krátký výcvik v Kyjevě a jeho okolí a 11. října 1914 (dle ruského kalendáře na svátek sv. Václava, tj. 28. září) jim byl slavnostně na Sofijském náměstí vysvěcen a předán prapor. Následovala přísaha všech družiníků.

Již na konci měsíce pak odjela Česká družina do pole. Přidělena byla ke III. ruské armádě. Navzdory původnímu úkolu (agitace na dobytých územích Rakouska-Uherska) byla Družina rozptýlena po půlrotách nebo pouze četách na celém území III. armády. Čechoslováci poté působili jako rozvědčíci. V tomto úkolu se nevšedně osvědčili a vysloužili si mnohá vysoká vyznamenání a pochvaly.

Palčivou otázkou však zůstávalo rozšiřování řad čs. dobrovolců. Nábor z řad zajatých Čechoslováků byl všemožně omezován ruskou byrokracií. Díky neúnavné práci představitelů krajanských spolků se dosahovalo alespoň dílčích úspěchů. Jedním z nejpodstatnějších bylo přijetí 259 nových dobrovolníků (tzv. novodružiníků) v Tarnově 31. ledna 1915.

Příslušníci Čs. střelecké brigády púzující po bitvě
u Zborova v dobytých zákopech. SBÍRKA TOMÁŠE DRÁBKŮ

Celkově byl nábor do vojska velice komplikovaný a zdlouhavý. I přesto se podařilo na začátku roku 1916 reorganizovat Družinu na Československý střelecký pluk. Ten byl poté v květnu téhož roku oficiálně rozšířen na Čs. střeleckou brigádu čítající dva pluky. Ani brigáda však nepůsobila jako samostatný bojový celek.

Situaci neprospívaly neshody politických představitelů československého hnutí, které revoluční akci provázely již od počátku. Vznikaly různé tábory (zejm. petrohradský, kyjevský a moskevský), které spolu místo spolupráce soupeřily. Každá ze skupin chtěla razit poměrně odlišnou linii. Rozdílné názory od ruských Čechů také zastávali zajatí Češi a Slováci, jejichž význam a podíl na celé odbojové akci čím dál víc rostl. Do již tak komplikované situace navíc přišly bouřlivé události Únorové revoluce roku 1917, která odstranila carský režim. Do čela Ruska se postavila Prozatímní vláda, která měla k československé revoluční akci rezervovaný postoj. Nicméně nadále hodlala pokračovat ve válce.

V srpnu 1916 do Ruska dorazil Milan Rastislav Štefánik. S jeho pomocí byl po určité době prorusko-monarchistický směr, představovaný poslancem Josefem Dürichem, v politickém vedení definitivně odstraněn. Do čela hnutí se následně v květnu 1917 postavila Odbočka Československé Národní rady na Rusi (OČsNR). Ke konsolidaci československého hnutí navíc přispěl příjezd Tomáše Garrigua Masaryka. Štefánik i Masaryk nicméně po určité době z Ruska opět odjeli.

V létě téhož roku navíc došlo k prvnímu samostatnému bojovému vystoupení československé brigády – a to 2. července, kdy se brigáda (tehdy čítající už tři střelecké pluky) v rámci Kerenského ofenzivy zúčastnila bitvy u Zborova. Bitva u Zborova znamenala neuvěřitelný úspěch a zlom v československé revoluční akci na Rusi. Čechoslováci pronikli do hloubky 4 km nepřátelské obrany. Přitom zajali přes 4 000 nepřátelských vojáků a důstojníků, ukořistili 20 děl a velké množství dalšího vojenského materiálu (mj. pušky a kulometry). V boji padlo 173 Čechoslováků. Dalších 29 zemřelo na následky zranění a 32 bylo ohlášeno jako nezvěstných. Přibližně 1 000 jich bylo navíc zraněno.

Vojenský význam Zborova byl navíc předstížen jeho významem politickým. Zborov totiž otevřel oči spojencům, kteří v plné míře uviděli odhodlání Čechoslováků umírat za samostatný stát. Ruská Prozatímní vláda tedy povolila neomezený nábor z řad zajatců, kteří se začali hlásit ve velkém množství. Do konce roku 1917 se tak brigáda rozrostla na armádní sbor (prozatím o dvou divizích), čítající téměř 40 000 dobrovolců.

Mezitím však Čechoslováci prodělávali další těžké boje. Během tzv. tar-nopolského ústupu padlo, zemřelo a zůstalo nezvěstných 76 dalších vojáků. Celková situace na frontě byla skutečně neutěšená. Morálka ruských vojáků neustále strmě klesala. Vojáci pod vlivem bolševických agitátorů

svévolně opouštěli pozice, odmítali plnit rozkazy a v nejhorších případech i lynčovali a zabíjeli své velící důstojníky. Nakonec se celá fronta zhroutila a čs. vojsku nezbývalo nic jiného než těžkými ústupovými boji opouštět dobyté pozice a stahovat se z Ukrajiny do vnitra Ruska.

Vzhledem k tomu, že se boj za svobodu proti Ústředním mocnostem zdál v Rusku již naprosto nemožný, zvláště po bolševické Říjnové revoluci v listopadu 1917, velení vojska rozhodlo o evakuaci Čechoslováků do Francie, kde by mohli dobrovolníci pokračovat ve svém boji na západním válčišti.

Začátkem roku 1918 museli Čechoslováci již definitivně opustit Ukrajinu, na které propukla občanská válka a do jejíhož vnitra neustále postupovala nepřátelská vojska. S nimi svedly zejména pluky II. čs. střelecké divize na začátku března 1918 existenčně důležitou bitvu o železniční uzel Bachmač. Po těžkých sebezáchovných bojích se čs. vojsku skutečně podařilo ustoupit do vnitrozemí Ruska a zachránit se tak před zničením.

Dalším cílem Čechoslováků se stal Vladivostok, ze kterého mělo vojsko po domluvě se sovětskou vládou odplout lodními transporty do Francie. Do přístavního města se měli Čechoslováci dopravit po Transsibiřské magistrále. Doprava po železnici byla však zdoluhavá a na konci dubna 1918 se na nátlak Němců prakticky zastavila. Po uzavření brestlitevského míru 3. března 1918 byli totiž přednostně po železniční trati navraceni zajatí vojáci Ústředních mocností, kteří měli být znovu vyzbrojeni a nasazeni na jiném válčišti (zejména západním).

Zastavení dopravy spolu se vzrůstající agresivní agitací bolševiků, především československých, zapříčiňovalo radikalizaci čs. vojáků. Situace se také stále více vyhrocovala řadou incidentů – např. čeljabinským incidentem 14. května 1918, během kterého byl jeden z příslušníků 6. čs. střeleckého pluku zraněn rakousko-uherským zajatcem. Viník byl prakticky ihned ostatními na místě přítomnými Čechoslováky ubit. Čeljabinský sověť v reakci na tuto událost nechal uvěznit několik čs. vojáků, kteří chtěli o incidentu podat vysvětlení. Přítomné čs. části se tedy rozhodly demonstrativně obsadit město a osvobodit vězně, což také 17. května učinily. Navzdory dramatickosti celé situace se nakonec podařilo vše smírně vyřešit.

V této atmosféře plné nedůvěry byl svolán I. sjezd československého vojska, jehož předporady proběhly rovněž v Čeljabinsku. Na nich byla mimo jiné zavržena možnost přepravy přes Archangelsk, kterou vojáci považovali za snahu sovětské vlády vojsko ještě více roztržít. Jako jediné východisko byla určena cesta přes Vladivostok. Doprava vojska byla navíc vyjmuta sjezdem z pravomoci OČsNR a přesunuta do kompetence nově vzniklého Prozatímního výkonného výboru (PVV).

Po zachycení dvou telegramů (21. a 23. května) přednosta operačního oddělení lidového komisariátu vojenství Semjona Ivanoviče Aralova nešlo již napětí dále snášet. Aralov totiž na základě rozkazu předsedy lidových komi-

1

Z tohoto období pochází úvodní fotografie kapitoly *Československá legie v Rusku*, která zachycuje příslušníky 4. čs. střeleckého pluku na dělovém voze bojového vlaku „Vojan“ Penzenské skupiny. Vojáci se nechali vyfotografovat po bitvě u Buzuluku. Nad hlavní děla je možné rozpoznat Františka Prudila, který se v létě následujícího roku zúčastnil vzpoury v Irkutsku. Buzuluk, 26. června 1918 (sbírka Tomáše Drábka).

sařů vojenství Lva Davidoviče Trockého nařizoval zrušit veškeré čs. oddíly PVV za vojsko, roztroušené po malých částech na celé magistrále až do Vladivostoku, tedy rozhodl 23. května k dopravě do Vladivostoku „vlastním pořádkem“ – tedy bez ohledů na sovětskou vládu. Další telegram Trockého z 25. května na nastalou situaci reagoval rozkazem, který nařizoval okamžitě zastavit transport čs. vojska a zastřelit každého ozbrojeného Čechoslováka. Tento telegram si vojsko vyložilo jako vyhlášení války. V současné chvíli už navíc docházelo na různých místech (Marianovka, Irkutsk, Zlatoust atd.) k napadání československých ešalonů (vlakových souprav). Ačkoliv byli Čechoslováci špatně vyzbrojeni, protože většinu zbraní museli odevzdat bolševikům během předchozího transportu, dosáhli významných vojenských úspěchů a ukořistili velké množství armádního a dalšího materiálu. Postupně se jim podařilo spojit veškeré skupiny (Penzenská, Čeljabinská, Novonikolajevská, Mariinská, Nižněudinská a Vladivostocká), které ze záčátku bojů proti bolševikům bojovaly na železnici osamocně.¹

Příjezd generála Štefánika do sídla OČsNR v hotelu Noměr. Zcela vlevo Bohdan Pavlů. Zprava poté: Miloš Hess,
Jan Surový a Milan Rastislav Štefánik. Jekatěrinburg, 8. prosince 1918. SBÍRKA TOMÁŠE DRÁBKÁ

Rozsáhlé bojové operace znemožnily pochopitelně přepravu armády na západní frontu. Francouzská vojenská mise navíc předala PVV 21. června 1918 instrukce, kterými požadovala rozšíření protibolševických operací. Zvažována byla i možnost znovuvytvoření protiněmecké fronty v Povolží. Morálka dobrovolců se tou dobou po rychlých vítězstvích pohybovala na vysoké úrovni. Obecně panovalo odhodlání k porážce bolševických sil.

Po počátečních neuvěřitelných úspěších (dobyty velkých měst atd.) ovšem nastaly pro vojsko těžké chvíle. Vyčerpaným vojákům byla neustále slibována posila v podobě spojeneckých intervenčních oddílů, které však stále nedorážely. Vystrážlivěni ze snu o pomoci bratrskému Rusku k obrodě přinesl také nezájem ruské společnosti o vlastní osud. Tuto lhostejnost mohli Čechoslováci užít v plném světle např. během zoufalé obrany Kazaně v srpnu a září 1918.

Vojákům se nedostávalo odpočinku ani potřebných posil. Vojskem se tedy začala na podzim roku 1918 šířit demoralizace. Dobrovolci začali dokonce diskutovat o rozkazech, které ve svém vyčerpání a zklamání z nesplněných slibů odmítali občasně plnit. V důsledku této situace se dne 25. října 1918 zastřelil na stanici Aksakovo velitel I. čs. střelecké divize plukovník Josef Jiří Švec. Sebeobětování plukovníka Švece otřáslo celým československým vojskem a přineslo na dlouhou dobu vzpruhu upadající morálce československého dobrovolníka. Švecův pohřeb se uskutečnil o tři dny později – dne 28. října, kdy bylo doma dosaženo vzniku samostatného státu, cíle československého odboje.

Těžké boje na několika frontách nadále probíhaly až do konce roku 1918. Následně bylo vojsko po příjezdu generálů M. R. Štefánika (ministr vojenství Československé republiky) a M. Janina (vrchní velitel spojeneckých vojsk na Sibiři) staženo do týlu. Po patřičném odpočinku mu byl od 27. ledna 1919 svěřen úkol strážení Transsibiřské magistrály v úseku mezi Irkutskem a Novonikolajevskem.² Zde působili Čechoslováci v týlu armády admirála Alexandra V. Kolčaka, který se po převratu v Omsku v listopadu 1918 prohlásil vrchním vladařem Ruska. Sám však vládl velice tvrdou rukou a byl proto obyvatelstvem nenáviděn. Diktátorský režim, upevňovaný vraždami a popravami politických konkurentů, nebyl blízký ani československým dobrovolníkům.

Vojsko bylo v době Štefánikova pobytu na Sibiři také reorganizováno. Mimo jiné byl změněn název z „Československého armádního sboru“ na „Československé vojsko na Rusi“. Kromě toho ministr zrušil OČsNR, která do té doby řešila de facto veškeré zásadní otázky čs. vojska, od povyšování důstojníků po finanční záležitosti. Následně byla však nahrazena Ministerstvem vojenství, oddělením v Rusku (MV). Zástupným orgánem samotného ministra Štefánika byl v Rusku ustanoven 17. ledna 1919

tzv. Zvláštní sbor pro Rusko. Zároveň byla pevně ukotvena struktura celé armády, která čítala již tři divize a další specializované oddíly (bojové, osvětové, hospodářské atd.). Vojsko bylo hospodářsky a finančně soběstačné a vyvíjelo bohatou kulturní a sportovní činnost.

Reformy provedené Štefánikem však ve vojsku prohloubily odcizení mezi mužstvem a důstojnickým sborem (a velením obecně). Hlavním problémem bylo vydání rozkazu č. 588 dne 16. ledna 1919, kterým Štefánik v armádě zrušil veškeré komitény a další revoluční výsady. Tím ovšem porušil právní řád vojska vytyčený v *Řádech a rezolucích I. sjezdu čs. vojska*, což neslo mužstvo krajně nelibě. Morálka vojáků se stále zhoršovala. Přeměna dobrovolnické revoluční armády na regulérní vojsko prohloubila ještě více nechuť vojáků v Rusku nadále zůstat, zvláště když už Velká válka skončila. Odjezd do osvobozené vlasti se vojákům zdál v nedohlednu.

Strážní služba na magistrále byla nad očekávání náročná. Čs. vojáci navíc museli provádět výpady od magistrály, jež směřovaly proti loupežným a partyzánským oddílům, které kromě olupování železničních souprav, provádění sabotáží na trati a dalších věcí podněcovaly protikolčakovské povstání. Největší protipartyzánskou operací se stala operace na řece Maně v rajónu III. čs. střelecké divize na přelomu května a června 1919. Čechoslovákům (operace se zúčastnily především pluky III. čs. střelecké divize) se s podporou ruských a italských oddílů podařilo rozpráší celou nepřátelskou divizi o síle 6 000–7 000 mužů.

Léto roku 1919 rovněž přineslo vyvrcholení vnitřního napětí mezi vojáky a důstojníky. Navzdory Štefánikovu přímému zakazu byl svolán II. sjezd československého vojska, který měl vyřešit neutěšenou situaci československých vojáků. Hlavními tématy byla podpora admirála Kolčaka, kterou drtivá většina vojáků neschvalovala, ukončení dezinformací v armádním tisku, zachování demokratických institucí a především urychlení evakuace do vlasti. Události se však vymkly kontrole, a tak došlo v Irkutsku dne 13. června 1919 k obsazení redakce a tiskárny *Československého denníku*, ústředního periodika vydávaného vojskem, vzbouřenými čs. částmi. Delegátům II. sjezdu přitom výrazně pomohly tři vzbouřené roty III. praporu 4. čs. střeleckého pluku a kulometná rota irkutského tábora pro Slováky. Situaci zklidnilo až ultimátum 1. čs. střeleckého pluku, po němž byli vzbouřenci odzbrojeni a internováni. Celková situace se sice poměrně rychle uklidnila, nicméně tyto události poškodily v očích spojenců celé vojsko.

Od podzimu 1919 se neustále stupňoval nápor vojsk sovětské vlády. Veškeré Kolčakovy protiútoky selhaly a protibolševická fronta se de facto rozpadla. Kolčak byl navíc na začátku ledna 1920 svržen lidovým povstáním. Samotný admirál byl zadržen Čechoslováky a následně vydán nově nastolené vládě Politického středu. Ta nechala vynést soud bolševiky, kteří Kolčaka 7. února 1920 popravili.